

ВПЛИВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ СВИТОГЛЯД В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО ПРОТИСТОЯННЯ

DOI: <https://doi.org/10.32620/cher.2023.1.02>

Постановка проблеми. В умовах стрімкого розвитку глобалізаційних процесів і конкуренції у світовому економічному просторі ТНК має значний вплив на економічний світогляд суспільства. Діяльність багатьох транснаціональних корпорацій не тільки дозволяє розвиватися державам в економічному плані, але й такі процеси сприяють вирішенню великої кількості проблем соціального рівня: захист довкілля, розвиток медицини, вдосконалення освіти, збільшення якості життя. З часом ТНК змінюють економічний світогляд, тому необхідним є своєчасне дослідження діяльності цих компаній в умовах сучасного конкурентного протистояння з метою виявлення перспектив їх господарювання. *Метою статті* є аналіз стану транснаціональних корпорацій та дослідження їхнього впливу на економічний світогляд в умовах сучасного конкурентного протистояння. *Методологічною основою дослідження* стали логічні методи обробки інформації, статистичний аналіз, методи системного аналізу, порівняння. *Основною гіпотезою дослідження* стало припущення, що ефективність національної економіки, економічний світогляд, рівень інтеграції та міжнародна конкурентоспроможність залежать від успіху ТНК, бо вони є найбільшими гравцями у світовій економіці. *Виклад основного матеріалу.* Проаналізовано динаміку розвитку ТНК. Визначено, що в сьогоденних умовах поступово змінюється географічна структура ТНК. Досліджено, що фінансові компанії отримали явні переваги над промисловими корпораціями в конкурентній боротьбі, що в результаті має значний вплив на розвиток економічного світогляду. *Оригінальність та практичне значення дослідження.* Проведені дослідження доцільно використовувати для підвищення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки шляхом використання інвестиційної діяльності ТНК в умовах поглиблення глобалізації. *Висновки.* Держава та корпорація є світовими «інститутами», що отримали розвиток в різних галузях світового господарства та у різні історичні періоди становлення економічного світогляду. Обидва інститути можуть служити на благо населення і сприяти його процвітання, а можуть робити деструктивні кроки, не ґрунтуючись на поняттях моралі та права.

Ключові слова:

транснаціональна корпорація, економічний світогляд, конкуренція, глобалізація, розвиток, рейтинг.

THE INFLUENCE OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS ON THE ECONOMIC OUTLOOK IN THE CONDITIONS OF COMPETITION

Formulation of the problem. In the conditions of rapid development of globalization processes and competition in the world economic space, TNC has a significant impact on the economic outlook of society. The activities of many transnational corporations not only allow states to develop economically, but also such processes contribute to the solution of a large number of problems at the social level: environmental protection, development of medicine, improvement of education, increase in quality of life. Over time, TNCs change the economic worldview, therefore it is necessary to conduct a timely study of the activities of these companies in the conditions of modern competitive confrontation in order to identify the prospects of their management. *The aim of the article* is to analyze the state of transnational corporations and research their impact on the economic outlook in the conditions of modern competitive confrontation. *Methodological basis of research* was logical methods of information processing, statistical analysis, methods of system analysis, comparison. *The basic hypothesis of research* was the assumption that the efficiency of the national economy, economic outlook, level of integration and international competitiveness depend on the success

¹ Клименко Тетяна Анатоліївна, старший викладач кафедри економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин, Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна.

Klymenko Tetiana, senior lecturer of Economics, Marketing and International Economic Relations Department, National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», Kharkiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3464-3066>

e-mail: t.klymenko@khai.edu

of TNCs, because they are the largest players in the world economy. *Presentation of the main material.* The dynamics of TNC development are analyzed. It was determined that the geographical structure of TNCs is gradually changing in today's conditions. It has been studied that financial companies have gained clear advantages over industrial corporations in the competitive struggle, which as a result has a significant impact on the development of the economic outlook. *Originality and practical meaningfulness of research.* It is advisable to use the conducted research to increase the international competitiveness of the national economy by using the investment activities of TNCs in the conditions of deepening globalization. *Conclusions.* The state and the corporation are global "institutions" that have developed in various branches of the global economy and in various historical periods of the formation of the economic outlook. Both institutions can serve for the benefit of the population and contribute to its prosperity, or they can take destructive steps, not based on the concepts of morality and law.

Key words:

transnational corporation, economic outlook, competition, globalization, development, rating.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світової економіки – етапі конкурентного протистояння – значну роль відіграють транснаціональні корпорації (ТНК), які мають вплив на розвиток економічного світогляду. Саме транснаціональні корпорації заклали основу взаємозалежної економічної діяльності в усьому світі, а згодом стали основою глобальної економіки. Сьогодні транснаціональні корпорації є не лише головними акторами у світі, а й важливою частиною національної економіки, роль якої зростає з кожним роком [1]. Ці суб'єкти господарювання мають величезну кількість фінансових і матеріальних ресурсів, через що мають можливість вдосконалювати інноваційні технології та сприяти конкурентоспроможності національної економіки. У деяких галузях присутність величезного обсягу фінансово-економічних ресурсів вважається визначальним моментом, на базі якого можна досягти повноцінного результату в діяльності ТНК. В умовах стрімкого розвитку глобалізаційних процесів і конкуренції у світовому економічному просторі спостерігається вплив ТНК на економічний світогляд суспільства взагалі. Діяльність багатьох транснаціональних корпорацій не тільки дозволяє розвиватися в економічному плані, але й такі процеси сприяють вирішенню великої кількості проблем соціального рівня: захист довкілля, розвиток медицини, вдосконалення освіти, збільшення якості життя. У зв'язку з активним конкурентним протистоянням, транснаціональні корпорації враховують можливість активного впровадження своїх науково-дослідних розробок і готових товарів в економіку всього світу та конкретних держав. В результаті створюється так званий синергетичний ефект від провідних наукових досліджень, на основі чого створюються нові

знання. З часом вплив ТНК на економічний світогляд змінюється, тому необхідним є своєчасне дослідження діяльності цих компаній в умовах сучасного конкурентного протистояння з метою виявлення перспектив їх господарювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Велика кількість дослідників займається аналізом окремих аспектів діяльності ТНК протягом багатьох років. Звичайно, є альтернативні теорії, які описують виникнення й феномен ТНК з різних сторін, їх недоліки та переваги, а також моделюють їх подальшу трансформацію. Але дати повне визначення поняття «ТНК» досить важко [2]. Дослідженню проблематики, тенденцій і перспектив розвитку транснаціональних корпорацій в глобальному бізнес-середовищі присвячено роботи наступних вітчизняних вчених: О. Г. Білорус, В. С. Будкін, Д. Г. Лук'яненко, В. Є. Новицький, Є. Г. Панченко, О. В. Плотніков, Л. М. Побоченко, О. І. Рогач, В. В. Рокоча. Також дослідженнями ТНК займаються такі провідні міжнародні організації, як Bain&Co, Deloitte, KPMG, McKinsey&Company, The WEF Global Competitiveness Report, World Investment Report. Функціонуванню транснаціональних компаній присвячена велика кількість звітів Організації Об'єднаних Націй (ООН), Світової Організації Торгівлі (СОТ), Міжнародного Валютного Фонду (МВФ), конференції Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) [3], Світового банку [4]. Щорічно оприлюднюються дані міжнародних рейтингів ТНК компаніями Boston Consulting Group (BCG), Fortune Global 500, Forbes, а також дані Державної служби статистики України [5]. Незважаючи на значну кількість наукових робіт, проблема впливу транснаціональних корпорацій на розвиток економічного світогляду в умовах

конкурентного протистояння залишається малодослідженою.

Метою дослідження є аналіз стану транснаціональних корпорацій та дослідження їхнього впливу на економічний світогляд в умовах сучасного конкурентного протистояння.

Виклад основного матеріалу дослідження. Суттєвою рисою економічного світогляду є насамперед певна цілісність економічних поглядів, які стосуються важливих життєвих проблем: що таке економіка, в чому сутність економічного життя та економічної життєдіяльності людини і суспільства, у чому полягає роль економіки в житті людини тощо. Ці проблеми розглядаються з певної духовної висоти, на основі узагальнення життєвого досвіду народу, особистості [6].

В кожний історичний період новий тип соціуму та нова економічна орієнтація формуються у процесі економічної соціалізації шляхом змін у економічному мисленні та економічному світогляді, з однієї сторони, а з іншої, на основі відтворення нових соціально-економічних зв'язків на рівні індивідів, груп, суспільства в цілому [7]. Виникнення й вплив транснаціональних корпорацій на економічний світогляд не є виключенням. У процесі формування сучасного економічного світогляду важливого значення набуває вплив ТНК на світогляд в умовах конкурентного протистояння.

Однією з концепцій виникнення та розвитку ТНК є мала ємність внутрішнього ринку при зростаючих обсягах виробництва. В умовах антимонопольного регулювання створюється об'єктивна необхідність виходу на ринки інших країн, одночасно володіючи конкурентними перевагами великих корпорацій. На міжнародному ринку, поряд з державою, значний внесок в економіку й політику вносять десятки тисяч різних недержавних структур, що послаблює роль держави, на яку припадає зростання навантаження як у внутрішньому, так і у міжнародному середовищах. З початку ХХІ століття транснаціональним корпораціям стала властива нова роль. Розвинені ТНК є активними гравцями на світовій політичній арені, які часто не поступаються державам.

ТНК мають ряд переваг у порівнянні з фірмами: наявність ресурсів для підвищення ефективності та конкурентного зростання; наявність можливості транслювати накопичений досвід виробництва у інші країни; використання філіями у плануванні своєї діяльності інформації, отриманої як від материнської, так і у

національних структурах; використання філіями на користь ТНК специфіки національного ведення бізнесу; розподілення передових технологій на користь головного підприємства та впровадження відпрацьованих технологій у дочірні підприємства.

ТНК здатні надавати різноспрямований вплив на економіки країн, що розвиваються: як позитивно впливати на розвиток виробництва в різних секторах, так і поглинати в кризу. Виникає дуалізм рівномірного розвитку економіки, національних інтересів з позитивною динамікою розвитку ТНК.

Незважаючи на кризові явища в світовій економіці, роль ТНК безперервно зростає, визначаючи боротьбу між корпораціями за панування на національних ринках. Відбувається руйнування державних кордонів, держави втрачають свій суверенітет у класичному розумінні, а національний капітал перетікає з однієї країни в іншу, що стає базисом стратегічного зростання. У такому розумінні ТНК є важливим регулятором економічного розвитку, створюючи можливості та бар'єри для національних економік та інноваційного перетворення соціально-економічних систем.

На сьогодні транснаціоналізація бізнес-діяльності досягнула свого найвищого рівня, охопивши практично усі країни світу та усі фази суспільного відтворення на галузевому та територіально-регіональному рівнях, що дає підстави стверджувати про її глобальний характер.

В конкурентному бізнес-середовищі 500 найбільших ТНК реалізують 95% світової продукції фармацевтики, близько 80% – електроніки та хімії, 76% – продукції машинобудування. ТНК контролюють майже половину світового промислового виробництва та дві третини міжнародної торгівлі, а також 4/5 патентів і ліцензій на впровадження нових технологій [8, 9].

ТНК є невід'ємною складовою зовнішньоекономічної діяльності будь-якої розвинутої країни. Кількість ТНК та їх філій у світі щороку зростає. За даними Конференції ООН з торгівлі та розвитку у світі в 2020 році нараховувалось близько 80 тисяч ТНК і 850 тисяч філій (рисунок 1) [8, 9]. У рейтингу Forbes Global 2000 «The World's Largest Public Companies» 2022 року представлено 58 країн. Найбільша кількість ТНК у США (590 компаній), на другому місці – Китай (351 компанія), на третьому – Японія (196 компаній) (рисунок 2) [8, 10].

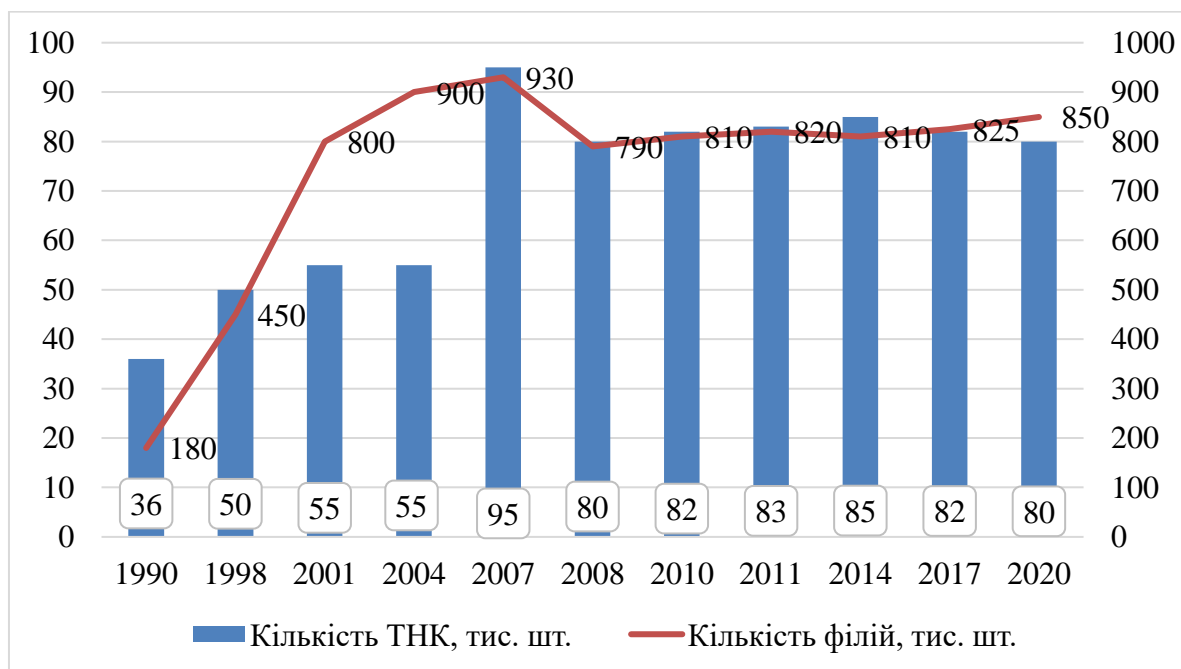

Рисунок 1 – Динаміка кількості ТНК та їх філій у світі
Джерело: побудовано автором на підставі [9]

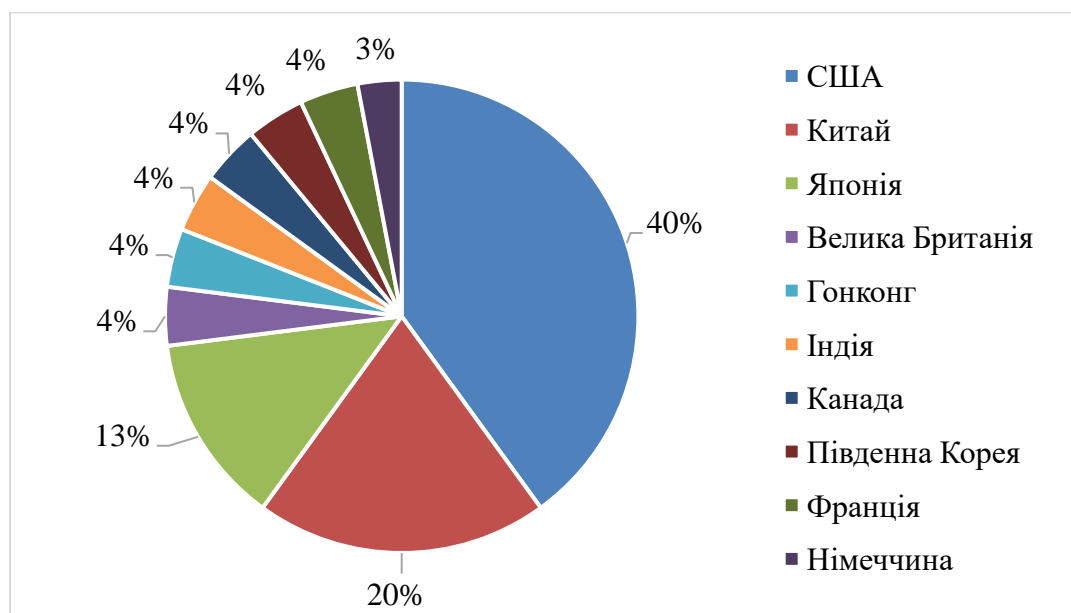

Рисунок 2 – Географічна структура ТНК в 2021 році
Джерело: побудовано автором на підставі [10]

Незважаючи на жорстку конкуренцію на фондовому ринку, в 2021 році в рейтингу Forbes Global 2000 «The World's Largest Public Companies» з'явилися 28 новачків. Після стрімкого зростання в 2021 році 10 найбільших державних компаній Америки відчули невеликий прогрес: сукупна ринкова вартість групи залишилася майже незмінною, піднявшись на 3% до 9,9 трлн. дол. США; вони за-

фіксували сукупні продажі, що перевищили 2,3 трлн. дол. США (на 4% більше, ніж у 2020 році), а активи склали приблизно 12,3 трлн. дол. США (на 7% більше, ніж у 2020 році). При цьому прибуток зріс більш, ніж на 61% до 509 млрд. дол. США [8].

Фінансова компанія «Berkshire Hathaway» зайняла в рейтингу перше місце інвестиційного банку-конкурента «JPMorgan

Chase». «JPMorgan Chase» є найбільшою американською публічною компанією, яка займала першу позицію протягом трьох років поспіль. Зараз «JPMorgan» займає друге місце серед американських компаній і четверте місце в списку Global 2000, поступаючись ICBC і «Saudi Aramco» [8, 10]. Компанія Amazon піднялась на третє місце в американському списку з п'ятого в 2020 році та тринадцятого в 2019 році. Її стабільний розвиток пояснюється розвитком і популяризацією інтернет-магазинів в сучасних умовах життєдіяльності людства. Продажі зросли на 22% за 2021 рік до приблизно 470 млрд. дол. США, незважаючи на високі ціни та відсоткові ставки, які загрожували споживачам, утримуючи компанію другою у світі за обсягом продажів.

Високий рейтинг ще буде залишатись найближчим часом. Очікується, що зростання продажів у таких категоріях, як меблі для дому, косметика та товари для хобі, випередить конкурентів [8].

За даними звіту «JPMorgan» прогнози залишаються оптимістичними щодо економіки, принаймні в короткостроковій перспективі. Баланси споживачів і бізнесу, а також споживчі витрати залишаються на здоровому рівні, але попереду очікуються значні геополітичні та економічні проблеми через високу інфляцію, проблеми з ланцюгом поставок та війну в Україні. ТОП-10 найбільших ТНК світу в 2021 році за рейтингом Forbes Global 2000 «The World's Largest Public Companies» представлено в таблиці 1 [8, 10].

Таблиця 1 – ТОП-10 найбільших ТНК світу в 2021 році

№ у рейтингу	Назва	Країна	Галузь діяльності
1	Berkshire Hathaway	США	Фінансова компанія
2	Industrial & Commercial Bank Of China	КНР	Промислово-комерційний банк
3	Saudi Arabian Oil Company (Saudi Aramco)	Саудівська Аравія	Нафтогазова компанія
4	JPMorgan Chase	США	Фінансова холдингова компанія
5	China Construction Bank	КНР	Будівельний банк
6	Amazon	США	Інтернет-послуги та роздрібна торгівля
7	Apple	США	Технологічна компанія
8	Agriculture Bank of China	КНР	Сільськогосподарський банк
9	Bank of America	США	Банк
10	Toyota Motor	Японія	Автомобілебудування

Джерело: побудовано автором на підставі [10]

Технологічними компаніями, що потрапили до ТОП-10 в 2022 році виявилася компанії Amazon та Apple. Компанії мають великі доходи та чисті прибутки. Завдяки цьому Apple, компанія з найдорожчим брендом на планеті, опинилася на сьомій позиції. З технологічних ТНК високі місця в рейтингу Forbes Global 2000 в 2022 році займають Alphabet (11), Microsoft (12), Samsung (14), Intel (51), IBM (98) [8, 11].

Дані рисунків 1 – 2 і таблиці 1 дають можливість дійти висновків щодо впливу ТНК на економічний світогляд:

- в сьогоденних умовах фінансові компанії отримали явні переваги над промисловими корпораціями в конкурентній боротьбі, що в результаті й привело до панування фінансових ТНК (шість з десяти найбільших

ТНК світу в 2021 році це фінансові структури, а саме банки: Industrial & Commercial Bank Of China, China Construction Bank, JPMorgan Chase тощо) [8, 11];

- поступово змінюється географічна структура ТНК. Якщо ще кілька десятиліть тому провідні позиції займали транснаціональні корпорації США, Японії, Німеччини та Франції, то вже зараз вони зіштовхнулися з жорсткою конкуренцією з боку китайських ТНК. Саме китайський досвід свідчить, що переваги ТНК можуть і повинні проявлятися в умовах державної підтримки [8, 12].

Однією з головних переваг фінансових ТНК порівняно з ТНК промислового сектору є висока здатність до інновацій, в тому числі, з позиції сприйняття інноваційних фінансових інструментів та послуг. Саме ця риса, дає

можливість фінансовому сектору демонструвати кращі темпи розвитку в умовах постіндустріальної економіки.

Крім розвитку фінансового сектору, спостерігається інтернаціоналізація енергетичного бізнесу, що означає поступову трансформацію провідних енергетичних компаній в транснаціональні корпорації.

Боротьба за енергетичні ресурси є найважливішим чинником сучасного світового політичного процесу, динаміка розвитку якого під впливом конкурентного протистояння набуває нових рис. Недостатня кількість власних енергетичних ресурсів у розвинених країнах визначає їхню зовнішню політику, в якій виражається занепокоєння енергетичною залежністю від інших країн, що дозволяє говорити про існування «енергетичного фактору» в сучасних міжнародних відносинах. Незменшений інтерес до нафти й газу з боку транснаціональних компаній і держав, що мають на своїх територіях ці ресурси, призвів до величезної концентрації в цьому секторі економіки капіталів та науково-продуктивних сил, що призвело до політизації діяльності в енергетичній сфері – міжнародного політичного протистояння, це впливає не тільки на економічний світогляд, а й на весь світовий політичний процес і на міжнародні відносини, зокрема.

Відбувається політизація ТНК та становлення їх як політичних акторів сучасних міжнародних енергетичних відносин. Перетворені з суто економічних утворень, ТНК сьогодні мають потужний арсенал дуже ефективних економічних і політичних важелів та можливостей. Вони мають можливість суттєво впливати на міжнародні енергетичні відносини як їхній найважливіший учасник. Як самі транснаціональні компанії, так і зовнішньополітична діяльність зацікавлених країн спрямовані на те, щоб максимально забезпечити їхнім національним структурам умови найбільшого сприяння щодо участі у закордонних проектах.

Аналіз статистичної інформації, представленої в міжнародних базах даних, зокрема в американському виданні *Forbes* 2000 свідчить про те, що українські компанії у цьому списку не представлені, хоча є представники таких країн, як Бразилія, Греція, Індія, Казахстан, Катар, Кенія, Нігерія, Перу, Польща, Чилі тощо.

В даний час головну роль в управлінні діяльністю ТНК виконують національні зако-

нодавства держав, що регламентують допуск прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та умови діяльності в їх економіках. ТНК інтернаціоналізують свій бізнес поетапно. Здобувши розвиток на національних ринках, вони розпочинають зовнішньоторговельну діяльність із застосуванням ПІІ, поступово розширюючи географію. Найчастіше за ПІІ слідує впровадження нових технологій, налагодження випуску абсолютно нових видів продукції, змінення стилю управління, використання позитивного зарубіжного досвіду.

Отже, сьогодні, як і в попередні часи, корпорація є найважливішим джерелом існування держави, а в окремих випадках постає для неї викликом та загрозою. Корпорація має здібності та можливості реалізовувати функції держави. Можна казати, що держава та корпорація є світовими «інститутами», що отримали розвиток в різних галузях світового господарства та у різні історичні періоди становлення економічного світогляду.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розвиток транснаціональних корпорацій має особливий вплив на економічний світогляд в умовах сучасного конкурентного протистояння держав у світі. Враховуючи сучасні тенденції світової глобалізації, особливості географічного положення, наявність ресурсів тощо, кожній країні необхідно підтримувати міжнародну політичну діяльність своїх транснаціональних компаній, при цьому витримувати необхідну рівновагу між корпоративними та національними інтересами. У сучасних конкурентних умовах та міжнародного взаємопроникнення транснаціональні корпорації, особливо енергетичного сектора, зобов'язані сприяти зміцненню статусу держав як надійних торговельно-економічних та політичних партнерів між собою. Два інститути в сучасному світі – держава та корпорації – можуть доповнювати один одного або протистояти. Обидві структури мають досягнення в економіці, соціальній сфері, науці, технологіях та ін. Обидва інститути можуть служити на благо населення і сприяти його процвітанню, а можуть робити деструктивні кроки, не ґрунтуючись на поняттях моралі та права.

Література

1. Венгер В. В. Особливості формування та розвитку транснаціональних корпорацій в умовах глобалізації. *European*

scientific journal of Economic and Financial innovation. 2019. №2 (4). С. 30 – 44.

2. Качур А. В., Могилко Д. М. ТНК та їх роль у сучасних міжнародних економічних відносинах. *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 55 – 62.

3. Офіційний сайт Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД). URL: <http://www.unctad.org>.

4. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/>.

5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Науковий економічний світогляд. Економічні теорії в системі наукових економічних знань. Навчальні матеріали онлайн. URL: https://pidru4niki.com/88014/politekonomiya/naukoviy_ekonomichniy_svitoglyad.

7. Кавтиш О. Економічний світогляд в умовах сучасних глобальних викликів. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*: зб. тез доп. III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 08 груд. 2022 р. Київ: КІІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2022. 292 с.

8. Кошелюк К. С. Сучасні тенденції діяльності ТНК в глобальному турбулентному середовищі URL: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/55281/1/ФМВ_292_2022_КошелюкКС%20.pdf.

9. Forbes «100 найбільших приватних компаній України-2021». URL: <https://forbes.ua/ratings/100-naybilshikh-privatnikh-kompaniy-ukraini-02112020-408>.

10. Forbes Global 2000: The World's Largest Healthcare Companies In 2022. *Forbes*. 2022. URL: <https://www.forbes.com>.

11. OECD Economic Outlook, FDI IN FIGURES April 2022. URL: <https://www.oecd.org/investment/investment-policy/FDI-in-Figures-April-2022.pdf>.

12. Офіційний сайт журналу Fast Company. URL: <https://www.fastcompany.com>.

References

1. Wenger, V. (2019). Peculiarities of the formation and development of transnational

corporations in the conditions of globalization. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*, 2(4), 30 – 44.

2. Kachur, A., Mogilko, D. (2018). TNCs and their role in modern international economic relations. *Economy and society*, 19, 55–62.

3. Official site of the United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). Retrieved from: <http://www.unctad.org>.

4. Official site of the World Bank. Retrieved from: <http://www.worldbank.org/>.

5. Official site of the State Statistics Committee of Ukraine. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Scientific economic outlook. *Economic theories in the system of scientific economic knowledge*. Educational materials online Retrieved from: https://pidru4niki.com/88014/politekonomiya/naukoviy_ekonomichniy_svitoglyad.

7. Kavtysh, O. (2022). Economic outlook in the conditions of modern global challenges. *Business, innovation, management: problems and perspectives*: Coll. of proceedings of the III Internat. scient.-pract. conf., Kyiv, December 08, 2022. Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Publ. house «Polytechnic», 292.

8. Koshelyuk, K. S. Modern trends of TNC activity in a global turbulent environment. Retrieved from: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/55281/1/ФМВ_292_2022_КошелюкКС%20.pdf.

9. Forbes "100 largest private companies of Ukraine-2021". Retrieved from: <https://forbes.ua/ratings/100-naybilshikh-privnitnikh-kompaniy-ukraini-02112020-408>.

10. Forbes Global 2000: The World's Largest Healthcare Companies In 2022. *Forbes*. 2022. Retrieved from: <https://www.forbes.com>.

11. OECD Economic Outlook, FDI IN FIGURES April 2022. Retrieved from: <https://www.oecd.org/investment/investment-policy/FDI-in-Figures-April-2022.pdf>.

12. Official site of Fast Company magazine. Retrieved from: <https://www.fastcompany.com>.

Стаття надійшла
до редакції : 25.01.2023 р.

Стаття прийнята
до друку: 31.03.2023 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Клименко Т. А. Вплив транснаціональних корпорацій на економічний світогляд в умовах конкурентного протистояння. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 1(49). С. 14–20.
